Makroekonomické ukazatele

Obsah

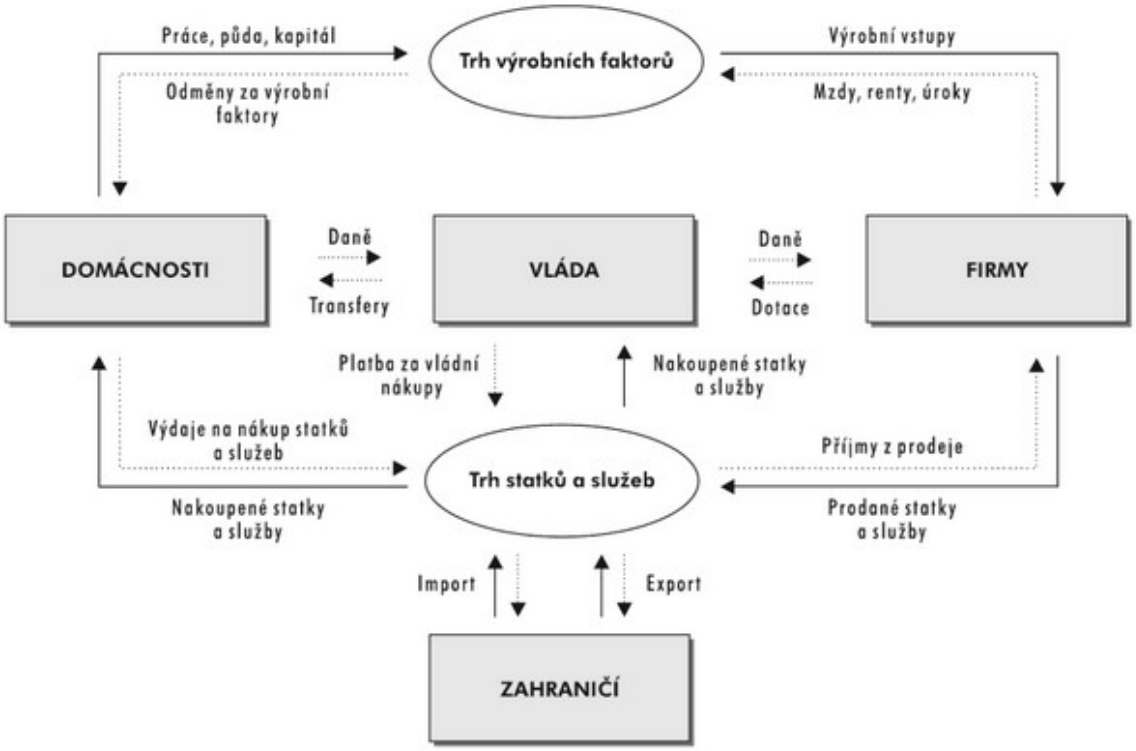
Úvod....3
1 Makroekonomický koloběh....4
2 Základní makroekonomické ukazatele....5
2.1 Hrubý domácí produkt....5
2.2 Obchodní bilance....6
2.3 Nezaměstnanost....6
2.4 Inflace....6
3 Vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020....7
Závěr....8
Seznam použité literatury....9

Úvod

Text se skládá ze tří hlavních kapitol. První kapitola je věnována makroekonomickému koloběhu. Druhá kapitola se zabývá základními makroekonomickými ukazateli a dělí se do čtyř podkapitol. Tyto podkapitoly v sobě řeší vybrané makroekonomické ukazatele, kterými jsou hrubý domácí produkt, obchodní bilance, nezaměstnanost a inflace. Třetí a závěrečná kapitola ukazuje vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020. Tímto vybraným ukazatelem je míra nezaměstnanosti. Kapitola obsahuje graf poukazující na vývoj vybraného ukazatele v daném období a komentáře jeho nejvýraznějších trendů.

1 Makroekonomický koloběh

Ekonomika je systémem, kde dochází ke střetu milionů subjektů a v této souvislosti ke vzniku milionů transakcí. Reálné toky zboží, služeb a výrobních faktorů a peněžní toky probíhají mezi čtyřmi typy makroekonomických subjektů, kterými jsou vláda, firmy, domácnosti a zahraničí. Z uvedeného lze odvodit, že její kompletní zachycení je nemožné.[1] Zjednodušenou verzi makroekonomického koloběhu ukazuje obrázek číslo 1.

Obrázek 1 Zjednodušení verze makroekonomického koloběhu[2]

Z obrázku lze vyčíst, jak jsou jednotlivé subjekty zapojeny do uzavřeného makroekonomického koloběhu. Makro ekonomický koloběh vyjadřuje pohyb výchozích makroekonomických veličin. Ty jsou označovány jako makroekonomické agregáty.[3]

[1] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 8.

[2] Převzato z: PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 9.

[3] MÁČE, M. a ROUSEK, P. *Makroekonomie pro technické školy*. 2013. S. 18.

2 Základní makroekonomické ukazatele

Agregované proměnné zkoumá makroekonomie. *„Když zvažujeme výhody alternativních ukazatelů popisujících národní hospodářství nebo si lámeme hlavu nad rozvojem či úpadkem národů a zemí, rychle postřehneme, že několik klíčových proměnných přesahuje svým významem ostatní.“*[4] K těm nejdůležitějším patří hrubá domácí produkt (dále jen HDP), obchodní bilance, nezaměstnanost a inflace.[5] Podrobněji se jim věnují následující podkapitoly.

2.1 Hrubý domácí produkt

Jurečka a Jánošíková definují HDP jako *„Hrubý domácí produkt (HDP)(GDP Gross Domestic Produkt) je součtem finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi.“*[6] Helísek uvádí, že *„Hrubý domácí produkt (HDP)(GDP) je výsledkem fungování výrobních faktorů, umístěných v dané zemi, bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem.“*[7] Z uvedených definic vyplívá, že HDP vyjadřuje celkovou hodnotu statků a služeb, jež byly v daném období na daném území nově vytvořené.

Skrze HDP lze sledovat životní (ekonomickou) úroveň v zemi[8] i vývoj národního hospodářství ve vztahu k jiným zemím či ke světové ekonomice[9]. HDP je ukazatelem využívaným ke stanovení výkonnosti ekonomiky. K jeho výpočtu lze použít produkční, výdajovou nebo důchodovou metodu.[10]

[4] SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*. 1995. S. 76.

[5] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 8.

[6] JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie: Základní kurs*. 2004. S. 8.

[7] HELÍSEK, M. *Makroekonomie: Základní kurs*. 2002. S. 23.

[8] KADEŘÁBKOVÁ, A. a kol. *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti.* 2005. S. 27.

[9] JÍLKOVÁ, E. a J. ZIMMERMANNOVÁ. *Makro ekonomie*. 2018. S. 36.

[10] ČSÚ. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika*. 2015, online.

2.2 Obchodní bilance

Obchodní bilanci lze stručně charakterizovat jako rozdíl mezi vývozem a dovozem.[11] Jde tedy o ukazatel zahraničního obchodu. Otevřené ekonomiky zaznamenávají toky kapitálu a pohybu služeb a zboží, které do ní vstupují, a které z ní vystupují. Platební bilanci tak lze považovat i za systematický statistický výkaz ekonomických transakcí za určité časové období mezi zahraničím a národní ekonomikou.[12]

2.3 Nezaměstnanost

Ne trhu práce působí stejné ekonomické zákony, jako na každém jiném trhu. Liší se od nich v tom, že se na něm vyskytuje nezaměstnanost.[13] Nezaměstnanost je měřená ukazatelem míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti je dána tím, kolik osob je ekonomicky aktivního obyvatelstva nezaměstnaných.[14] Nezaměstnanost je jedním z nejvýznamnějších makroekonomických problémů. Z tohoto důvodu jde o jev, který je v rámci jednotlivých zemí hojně diskutován.[15]

2.4 Inflace

Podle Pavelky vypovídá míra inflace o tom, jak se změnila za poslední rok v ekonomice průměrná cenová hladina.[16] Také Kvasnička uvádí, že jde o *„všeobecný růst cenové hladiny, tedy zvýšení průměrné úrovně cen určitých výrobků a služeb“*.[17] Obdobnou definici uvádí mnozí autoři. Je však třeba dodat, že pokud dojde v ekonomice ke zdražení některé služby nebo zboží, neznamená to nutně, že se jedná o jev inflace.

---

[11] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 8.

[12] PALATKOVÁ, M. *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2011. S. 20.

[13] HOLMAN, R. *Ekonomie*. 2005. S. 292.

[14] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 8.

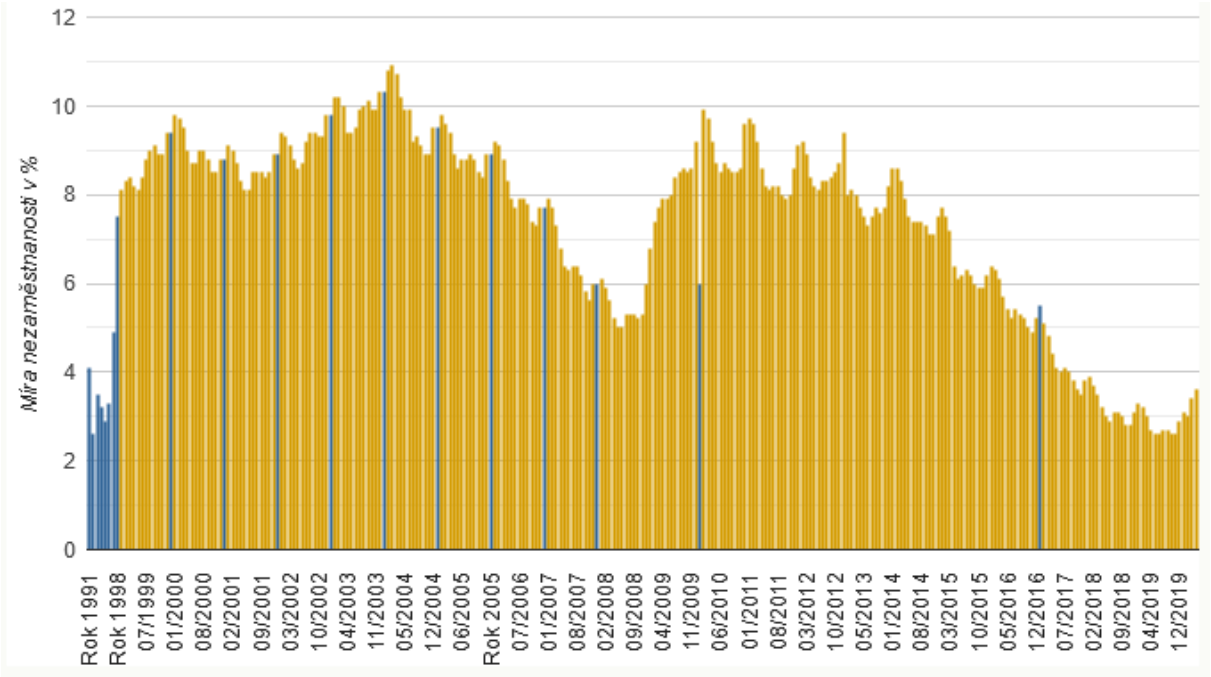
[15] SOUKUP, J., V. POŠTA, P. NESET a T. PAVELKA. *Makroekonomie*. 2018. S. 34.

[16] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2006. S. 8.

[17] KVASNIČKA, P. *Makroekonomie*. 2008. S. 56.

3 Vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020

Vybraným ukazatelem pro analýzu je míra nezaměstnanosti. Ta se týká počtu osob mezi 15 a 64 lety očištěný od sezónních vlivů. Míru nezaměstnanosti v České republice mezi lety 1991 až 2020 ukazuje níže uvedený graf číslo 1.

Graf 1 Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 1989 až 2020[18]

Z grafu číslo 1 vyplívá, že nezaměstnanost ve sledovaném období s mírnými odchylkami roste. Její zvyšující se trend od 03/2020 lze spojovat s aktuálně probíhající pandemií koronaviru. Pro předcházející období je charakteristický pokles míry nezaměstnanosti po roce 2004, který lze přičíst vstupu České republiky do Evropské unie a jejímu prudkému nárůstu po roce 2008, který byl zapříčiněn velkou hospodářskou celosvětovou krizí z tohoto roku. Z grafu lze také pozorovat, že návrat na původní hladinu míry nezaměstnanosti v zemi po této hluboké krizi se podařilo realizovat až v roce 2016. Země se tedy dostala ve svém vývoji v rámci tohoto ukazatele až po osmi letech.

[18] Převzato z: MPSV. *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2021*. 2021, online.

Seznam použité literatury

HELÍSEK, M. *Makroekonomie: Základní kurs*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2002. 325 s. ISBN 80-86175-25-1.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 978-80-71798-91-0.

JÍLKOVÁ, E. a J. ZIMMERMANNOVÁ. *Makro ekonomie*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s., 2018. Registrační číslo projektu: CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002341.

JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie: Základní kurs*. 1. vydání. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2004. ISBN 80-248-0530-8.

KADEŘÁBKOVÁ, A. a kol. *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti.* Praha: Centrum ekonomických studií vysoké školy ekonomie a managementu, č. 8/2005. ISSN 1801-2728.

KVASNIČKA, P. *Makroekonomie*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2008. ISBN 978-80-87035-15-3.

MÁČE, M. a ROUSEK, P. *Makroekonomie pro technické školy*. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4575-6.

PALATKOVÁ, M. *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3750-8.

PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-02-6.

SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0494-x.

SOUKUP, J., V. POŠTA, P. NESET a T. PAVELKA. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-537-7.

Internetové zdroje

ČSÚ. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika*. Praha: Český statistický úřad, 2015, online. Cit. 23.1.2021. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produkt_-hdp-.

MPSV. *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2021*. Kurzy.cz, 2021, online. Cit. 27.1.2021. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?imakroGraphFrom=1.1.1990.